

TERRA

11 Gelukkig maken deze meisjes mijn kleren niet...

De volgende dag pakken Terra en Willemijn hun koffer in om te vertrekken naar een volgend district. Hoewel ze een tijd hebben afgesproken, moeten ze drie kwartier wachten op Anna en de auto, maar dat vindt Terra niet erg. Hier in het hotel kan ze nog appen en op Instagram.

Stef heeft een paar prachtige plaatjes van de bergen gestuurd, en Celine appt: ‘Zonet thuisgekomen. Ben helemaal gaar en 😭. Afscheid nemen is 😡.’

Gevolgd door: ‘En dan maandag weer naar school! Totaal geen zin in! Jij hebt nóg een week! 😊’

Terra moet steeds even nadenken over de tijd, want bij Celine is het een paar uur vroeger. Ze zijn in ieder geval zaterdagavond laat thuisgekomen. Ze zal nu nog slapen, maar dan breekt ook bij haar de zondag aan. Nog één dag om bij te komen. Want ja, Stef en Celine en haar andere vriendinnen moeten morgen weer naar school...

Ze appt terug: ‘Ja, gek idee! Wij verkassen naar Dindigul. Dat ligt nog zuidelijker. Willemijn wil praten met meisjes die daar werken.’

Daar is Anna, die alweer een andere kleurige sari aanheeft, en ze stappen in de auto. Terra vindt het supercool dat iedere keer weer die auto met chauffeur eraan komt gereden en dat dan de deur voor hen wordt opgehouden! Dit keer krijgen ze behalve een flesje water een bakje met in stukjes gesneden ananas. Heerlijk!

Onderweg wijst Anna naar een groot gebouw: ‘Kijk, dát is een kledingfabriek. Daar wordt voor de export gewerkt.’

Ze rijden langs grote fabrieken, die allemaal een muur om hun terrein hebben, dus veel kan ze er niet van zien. Maar daar zitten mensen achter rijen en rijen naaimachines. Daar heeft ze nu wel een beeld bij. Er zijn veel fabrieken, Anna blijft ze aanwijzen: ‘Daar ook. En daar. En die.’

‘Krijgen we die ook te zien?’ vraagt Terra.

Anna wiebelt met haar hoofd, maar deze keer heeft Terra wel zo’n vermoeden of ze ja of nee bedoelt. ‘Daar komen westerlingen niet zomaar binnen,’ zegt ze. ‘Ook wij zijn niet welkom.’

‘Wat hebben ze dan te verbergen?’ vraagt Terra.

Anna lacht en vanuit haar ooghoeken ziet ze Willemijn naast haar op de achterbank meelachen, maar het is wel een bittere lach.

‘Straks gaan we praten met een paar meiden die *SAVE* heeft weggehaald uit een spinnerij...’ zegt Willemijn. ‘Zij werkten niet in de exportfabrieken, maar ze kunnen je wel het antwoord op die vraag geven.’

Terra trekt haar wenkbrauwen op. Ze is benieuwd... Ineens schiet haar iets te binnen. Ze heeft gisteren in die grotere fabriek wel een paar mannen gezien, maar... ‘Waarom werken er vooral meisjes en vrouwen in de kledingindustrie?’ vraagt ze dan. ‘Is dat overal zo?’

Het is Anna die antwoordt: ‘Omdat je vrouwen en meisjes minder hoeft te betalen.’

‘Hoezo?! Wat is dat voor belachelijks?!’ roept Terra verontwaardigd. Ze vergeet even Engels te spreken.

Maar Anna heeft haar wel begrepen. ‘Meisjes en vrouwen zijn in India niets waard, en zeker niet de meisjes die wij gaan

opzoeken. In de Indiase fabrieken werken veel vrouwen uit arme landbouwregio's en achtergestelde groepen.'

'Wat debiel! Wat compleet achterlijk!'

De twee vrouwen lachen weer zo schamper.

Dan voegt Terra toe: 'En jonge kinderen verdienen natuurlijk nog minder.'

Op de voorbank klinkt de stem van Anna lager dan anders. 'Ja, kinderen zijn de allergeodkoopste arbeidskrachten. Ik hoorde laatst een fabriekseigenaar zeggen: "Waarom zou ik een volwassen arbeider aannemen? Aan een minderjarige ben ik per dag veel minder kwijt. Dat is een enorme besparing."'

'Ik vind het echt erg,' zegt Terra.

Naast haar zucht Willemijn diep. 'Ja, maar ook de mannen verdienen vaak niet genoeg. Hun salaris is geen leefbaar loon, zoals je dat noemt: het is niet genoeg om je eten en de huur van te kunnen betalen. Zo ontstaat de armoede waardoor de kinderen mee moeten werken.'

'En daarom zijn wij hier,' zegt Anna.

Het blijft stil. Ze zijn even alle drie met hun eigen gedachten bezig. Alleen de chauffeur laat toeterend van zich horen. Ineens ergert dat Terra enorm, die claxon. Ze kijkt naar buiten waar groepen mensen op het land werken. De bergen aan de horizon komen steeds dichterbij. Weer valt haar op hoe rood de aarde hier is.

Alles is zo anders dan thuis... Ze weet nu al wat ze Stef gaat appen: *Ik denk na over dingen waarover ik nog nooit heb nagedacht. Ik maak me boos over dingen waar ik me niet eerder mee heb bezighouden.* Dat zal ze ook aan haar ouders appen, die kunnen tevreden zijn.

In een dorpje stoppen ze op een kruispunt waar een man en

een vrouw in een gele sari naast een brommer op hen staan te wachten. Op die brommer rijden ze vervolgens voor hen uit. De straten hier zijn van zand, en stof waait op onder het achterwiel van de brommer vandaan. De huizen staan dicht op elkaar, sommige hebben een scherm van gevlochten bamboebladeren als afscheiding van het erf.

Bij een wit huis met een blauwe deur staan ze stil en stappen ze uit. Terra voelt de warme wind in haar gezicht. Het ruikt hier... kruidig, bloemig. Ze kent de geuren van hier niet, maar het ruikt lekker. Er staan twee bomen naast het huis en door de bladeren valt de schaduw op een paar matjes die voor de deur zijn uitgerold. Er staan drie meisjes te wachten, die hen verlegen lachend aankijken.

Terra vouwt net als de meisjes haar handpalmen op borsthoogte tegen elkaar aan en zegt: 'Vannakam.'

De meisjes maken hetzelfde gebaar en groeten terug.

De vrouw in de gele sari gebaart dat ze kunnen gaan zitten. Er staan twee plastic tuinstoelen, maar Willemijn wil net als Anna en de meisjes op de grond zitten. Terra doet haar slippers uit, stapt op het matje en vouwt haar benen onder zich. Nieuwsgierig kijkt ze naar de drie meisjes.

Willemijn zegt haar naam en vertelt dat ze uit Nederland komt en hun iets wil vragen over het werk dat ze deden. Ze spreekt Engels, en Anna vertaalt dit in het Tamil. Daarna kijkt Willemijn Terra aan.

'*My name is Terra and I am fifteen years old,*' zegt ze en de meisjes knikken: dat hebben ze begrepen.

'Hoe heten jullie en hoe oud zijn jullie?' vraagt Willemijn.

'*My name is Abirami and I am fifteen years old.*'

'*My name is Buansweri and I am fourteen years old.*'

'*My name is Bellatai and I am seventeen years old.*'

De rest van het gesprek is in het Tamil. Anna stelt de meeste vragen, maar ook Willemijn wil van alles weten en Anna vertaalt.

Abirami is een mooi, maar een heel mager meisje. Ze frunikt aldoor aan de stof van haar rode sari. De andere twee dragen geruite bloesjes met korte mouwen. Buansweri kijkt wat stuurs voor zich uit. Ze vertellen dat ze in een spinnerij werkten, zeven dagen per week. Buansweri heeft er een half jaar gewerkt, Abirami twee en Bellatai tweeënhalf jaar.

‘De jongste hebben ze rechtstreeks uit de fabriek gehaald,’ zegt Willemijn in het Nederlands tegen Terra.

Abirami vertelt: ‘We werkten meestal acht uur per dienst, maar vaak langer. Soms wel tien uur. Dat overwerk kon je niet weigeren, want dan kreeg je helemaal geen geld. Meestal stonden we bij de machines waar de draden worden gesponnen. We moesten op twaalfhonderd naalden letten.’

‘Ik werkte regelmatig twaalf uur,’ zegt Bellatai. ‘Om extra te kunnen verdienen. Ze deden allemaal mooie beloftes: bij zo veel klossen een cadeautje of een bonus om naar het festival te kunnen gaan. Maar dat hebben we nooit gekregen. Overwerk werd heel vaak niet uitbetaald.’

‘Soms hadden we overdag gewerkt, en dan werden we ’s nachts wakker gemaakt om in de nachtdienst te gaan werken,’ zegt Abirami. ‘Dat was vervelend, dan was je zo moe. Soms gingen we praten om maar niet in slaap te vallen, maar praten mocht niet. Dan ging de supervisor schreeuwen. Het was ’s nachts nog steeds zo warm in de fabriek, en heel vochtig. Dat moet ook, anders breken de draden. Maar je moest goed opletten, want je hand kon zomaar in de machine komen.’

‘Is er weleens een ongeluk gebeurd?’ vraagt Anna.

‘Niet met mij,’ zegt Bellatai. ‘Maar ik heb wel gezien dat een ander meisje haar vinger in de machine kreeg. Ze werd daarna heel bang voor de machine.’

Terra weet niet wat ze hoort. In haar maag ontstaat een knoop, die pijnlijk trekt. Dit zijn meisjes van haar leeftijd! Alleen één is wat ouder, maar dan nog!

‘Kregen jullie genoeg te eten?’ wil Willemijn weten.

Abirami geeft antwoord: ‘Ik viel heel erg af. Dat kwam door de hitte, maar ook omdat we niet genoeg te eten kregen.’

Bellatai zegt fel: ‘Als je ’s nachts werkte, werd het eten van overdag opgewarmd. Dat was niet meer lekker.’

‘En de pauzes? Hadden jullie genoeg pauze?’ vraagt Anna.

De meisjes kijken elkaar aan. ‘Een keer een half uur en twee keer tien minuten. We wilden altijd wel meer pauze, want alleen dan konden we met elkaar praten. En tussendoor mocht je niet naar de wc.’

Buansweri vult aan: ‘Nee, daarom dronken we maar niet zoveel.’

‘Als we te veel tijd op de wc doorbrachten, werd dat geklokt. Dan kregen we extra werk,’ zegt Bellatai.

Onwillekeurig gaat Terra met haar tong langs haar lippen. Ze hoort het haar moeder nog zeggen: ‘Genoeg drinken, hè, in die hitte!’ Ondanks de schaduw is het warm onder de boom. Ze denkt aan het flesje water in haar tas.

‘Ik ken iemand die door de hitte een huidziekte kreeg,’ zegt Bellatai.

‘En kregen jullie mondkapjes?’ vraagt Willemijn.

De meisjes schudden hun hoofd. Maar dan zegt Buansweri: ‘Wel, die kregen we wel. Maar die zaten niet lekker, je kon daarmee niet goed ademen en we droegen ze ook niet omdat we ervan gingen zweten.’

‘Soms deed ik mijn eigen zakdoek voor mijn mond,’ vertelt Bellatai.

Willemijn kijkt Terra aan. ‘Er is veel stof in de fabrieken, dat ademen ze anders in.’ Daarna richt ze zich tot de meisjes. ‘Weten jullie dat dat ongezond is, als je zo veel stof in je longen krijgt? Je kunt er ziek van worden.’

‘Je wordt ook ziek als je geen eten kunt kopen,’ zegt Buansweri fel.

Ademloos zit Terra te luisteren. Het is net of er kortsluiting plaatsvindt in haar hoofd: het knettert en het schokt. Ze kan dit bijna niet geloven...

Buansweri, de jongste, gaat dan verder: ‘Nu zijn we onze inkomsten kwijt. Mijn ouders zijn boos omdat ik zonder geld thuiskwam. Misschien sturen ze me terug.’

Anna’s stem klinkt rustig als ze zegt: ‘Jullie ouders krijgen een compensatie en we gaan met hen praten over oplossingen. Misschien dat we jouw moeder kunnen helpen door haar een naaiopleiding te laten volgen. Daarna kan zij werk zoeken dat beter verdient en jij kan dan weer naar school.’

‘En mijn geld?’ vraagt Buansweri.

‘Daar gaan we achteraan. We zorgen ervoor dat je dat uitbetaald krijgt!’ belooft Anna. Willemijn fluistert in Terra’s oor: ‘En de fabrikant krijgt een boete omdat hij een minderjarige liet werken.’

‘Ik hoef van mijn ouders niet terug naar de fabriek,’ zegt Abirami. ‘Ik ben het enige meisje thuis, en ik ben bijna zestien. Ze gaan een echtgenoot voor me zoeken. Ik heb al veel gespaard.’ Haar stem begint te trillen. ‘Ze hebben mij ook nog niet alles betaald,’ zegt ze dan.

Terra knippert even met haar ogen. Een echtgenoot? Ze is vijftien! Maar Willemijn reageert er niet op en Anna knikt.

Anna kijkt Bellatai aan. ‘Jij kunt ook bij SAVE een training krijgen. Daar kun je leren naaien of werken met computers.’ Daarna kijkt ze ook naar Abirami. ‘Dat geldt natuurlijk ook voor jou.’

‘Maar ik wil mijn loon!’ Bellatai verheft haar stem. ‘Ik heb tweeënhalf jaar in de fabriek gewerkt! Ik heb niet al mijn geld gehad!’

Dan wijst ze naar een van de meisjes die op een afstandje staan te luisteren. Om hen heen zijn steeds meer mensen komen staan, niet alleen andere meisjes en een stel kinderen met blote benen en vieze voeten, maar ook een paar nieuwsgierige vrouwen en mannen. De kinderen staren naar hen alsof ze nog nooit een wit mens hebben gezien. Misschien is dat ook wel zo. Gek idee...

Er zit heel veel woede in wat Bellatai vertelt: ‘Zij is mijn vriendin. Zij heeft de drie jaar wel volgemaakt, maar ze hebben haar niet alles uitbetaald. Dat krijgt ze pas als een ander meisje in haar plaats komt werken. Ze krijgt nog achtduizend roepies van ze!’

Anna en de vrouw in de gele sari praten even in Tamil met elkaar. ‘We gaan daar werk van maken,’ belooft ze dan aan Bellatai en haar vriendin. ‘Jullie krijgen het geld waar je recht op hebt.’

Hoelang zouden ze nu al zitten te praten? Een kwartier? Twintig minuten? Langer? Terra krijgt last van haar benen, ze is helemaal niet gewend zo lang in kleermakerszit te zitten en de grond onder haar billen wordt steeds harder. Ze zou graag haar benen willen strekken, of even op willen staan, maar ze doet het niet.

Dan kijkt Willemijn haar aan. ‘Wil jij ook wat vragen?’

Even is het één grote leegte binnen in haar, omdat het zo...

héftig is wat die meiden vertellen. Dan schiet haar iets te binnen, wat ze zo absurd vindt... ‘Ja, werkten jullie echt zeven dagen in de week?’

De meisjes wiebelen met hun hoofden. ‘Sommige weken hadden we een vrije dag op zondag.’

‘Ging je dan naar huis?’

‘Soms, maar het is wel ver met de bus,’ antwoordt Abirami.

‘En we gingen naar huis als er een festival was,’ zeg Bellatai.

‘Daar hebben we voor het eerst met deze meiden gepraat,’ vertelt Anna. ‘Nu gaan we kijken wat we voor hen kunnen doen.’

Terra knikt. Ze glimlacht, maar trekt haar gezicht weer strak. Er is geen reden om te lachen. Dit is *te*.

Ze kan zich niet goed meer concentreren op het vervolg van het gesprek tussen Anna, Willemijn en de meisjes. Ze maken een soort actieplan, begrijpt ze. Terra heeft het warm en alles wat ze heeft gehoord, dendert na door haar hoofd.

Bij het afscheid neemt Terra een paar foto’s en dan vertrekken ze met de auto, waar de airco al blaast. Gulzig drinkt ze haar flesje water leeg. Vanmiddag zullen ze met nog meer meisjes gaan praten, weet ze al, en ze zullen een *study circle* bijwonen, zoals Willemijn het noemde. Na afloop van het werk krijgen de vrouwen van een bepaalde fabriek een training over de rechten die ze hebben. Ze leren hoe ze moeten onderhandelen, en hoe ze er met elkaar voor kunnen zorgen dat de veiligheid in het bedrijf in orde is of dat het zwangerschapsverlof goed geregeld wordt. Willemijn wil die training bijwonen.

Maar nu gaan ze eerst lunchen in een eettent langs de weg waar kleine omeletjes worden gebakken op een gloeiende met hout gestookte plaat. De hitte slaat Terra bijna neer als ze

erlangs loopt naar een vrije tafel. Arme man die de omeletjes bakt! Overal zitten mannen te eten, die nu naar hen kijken. Gelukkig is de chauffeur bij hen aangeschoven.

Eén vraag spookt al de hele tijd door haar hoofd. ‘Waarom laten die ouders hun dochters dit werk doen? Ja, voor het geld, maar als je dit weet... Dat doe je toch niet?’

‘Deze meiden hebben een contract getekend dat we ook wel het Sumangali-contract noemen,’ zegt Anna.

‘Hoe?’ vraagt Terra.

‘Sumangali is Tamil en betekent “gelukkig getrouwde vrouw”. Het is een bepaald soort contract voor drie jaar dat hier in de spinnerijen nog veel voorkomt. Behalve een klein beetje loon krijgen de meisjes aan het eind van die periode een bedrag dat ze voor hun bruidsschat kunnen gebruiken.’

‘Ook dat is iets wat officieel verboden is, maar in de praktijk nog bestaat,’ zegt Willemijn.

Anna legt uit: ‘Hun arme ouders, die vaak ook schulden hebben, worden gelokt door een eerste voorschot en de zekerheid dat hun dochter voedsel en veilig onderdak krijgt, en aan het eind van haar contract een bruidsschat verdient.’

‘Maar eigenlijk is het een moderne vorm van slavernij,’ verklaart Willemijn. ‘Pure uitbuiting is het!’

Terra scheurt een stukje omelet los. Hoewel ze trek heeft, smaakt het eten haar niet echt. Vanmiddag zal ze nog meer van dit soort verhalen horen.

Gelukkig maken deze meisjes mijn kleren niet...